

მწევესი

1883-1888

«მწევესი» გამოდის თვეში ორჯერ, ყოველი თვის თხუთმეტს და ოც-და-ათ რიცხვებში. ჯა—

გ ა ზ ე თ ი ს ო ვ ა ს ი :

«მწევესი»

«მწევესი» რუსული გამოცემით

12 თვით 5 მან.

12 თვით 6 მან.

6 — 3 —

6 — 4 —

გაზეთის ფულის და ყოველ გვარი წერილების გაგზავნა შეიძლება რედაქციაში ამ ადრესით: *Въ Каврилы, Въ редакцію „Милемси“ (Пастыр).*

ყველა სტატიები და კორრესპონდენციები, რომელნიც რედაქციაში იქნებიან გამოგზავნილნი დასაბეჭდავთ, უთუოდ გრცლად და გასაგებად უნდა იყვნენ ავტორთაგან ხელმოწერილნი. ავტორთაგან გამოგზავნილი სტატიები შეიძლება ხან-დის ხან შემოკლებით და შესწორებით დაიბეჭდონ.

სტატია, რომელნიც არ დაიბეჭდებიან, სამი თვის განმავლობაში შეიძლება ავტორებს მათის ხარჯით უკანვე დაებრუნოს.

სტატიები მიიღებიან რუსულ ენაზე დაწერილნიც და თარგმნით დაიბეჭდებიან.

საქართველოს სამხარხოლოსი აკალსიანი და მონასტრების დათვალნიარება მისი მაღალ უმკლად უსამღვდლოდოსის მთავარ-მისიკოსოსის, საქართველოს მხარხოლის პალაღისაგან.

ღღიდგან მისი მაღალ ყოვლად უსამღვდლოც-სობის პალღადის საქართველოში მობრძანებისა, მთელი საქართველოს სამწყსო დღე-ღღეობით მოცლოდა თავისი ახალი ექსარხოლის ხიღვას და თვით მათ მეუღებასაც სურდა, რომ, რაც შეიძღებოდა, ღროით დაეცაყოფიღებია თავისი სამწყსოსის ამ გვარი ზურგილი, მაგრამ ჯერ ზამთრის მიწეზით და შემღვეღიღი მარხვისა და დღესასწაუღებისა გამო— მათმა მეუღებამ ამ უკანასკნელ ღრომღის ვერ მოახერხა თავისი საექსარხოლოსის ეკღღესიების და მონასტრების დათვალნიარება, გარდა მბიღისისა და მისი ახლო-მახლო ადღიღების ეკღღესიებისა. ამ მისის თთვის დამღვეს მაღალ ყოვლად უსამღვდლოცსმა პალღადიმ განიზრახა დასაღღეთის საქართველოს ზოგიერთი ეკღღესიების და მონასტრების დახეღვა. ამ მიზნით მათი მეუღება 4 მაისს, დღღის 9 საათზე წამობრძანდა მბიღისიღგან იმერეთისაკენ. მათი მეუღება მტუთაისში

მობრძანდა ამავე დღეს, საღამოს 7 საათზე. ადმინისტრაციის ზოგიერთი წარმომადღენღები შეეღებენ მათ მეუღებას რიონის რკინის გზის სადღურზე. აქვე მიეღება მათ მეუღებას ზღდამხეღველი მტუთაისის სასუღღიერო სასწაღღებღისა. მტუთაისის რკინის გზის სადღურზე მათ მეუღებას მიეღებენ ყოვლად სამღვეღლოზამბრიეღი, ევისკოზოზი იმერეთისა ქაღაქის სამღვეღლოცეით, სხვა საწმუნღებღის სამღვეღლოცების წარმომადღენღები, გუბერნატორი, გუბერნიის დამაზრის თავღდაზნაურთა წინამძღლოღები, ქაღაქის თავი ხმოხნებით და ქაღაქის მრავალი მცხოვრებნი- მაღაქია თავმა, ბ. ასათიანმა, მიართვა ექსარხოლს პურ-მარიღი და მასთან მოახსენა შემღვეღიმოკლე სიტყვა: «თქვენო მაღალ ყოვლად უსამღვეღლოცობავე, მოწყაღღეო მწყემსთ-მთავარო, ნება გეობოძვეთ ჩვენ, ქაღაქის წარმომადღენღეთ, მოგართვათ პურ-მარიღი და ამასთანავე გამოღესტვეათ ჩვენი იმეღი, რომ ის ლოცვა-კურთხევა, რომღითაც თქვენ შემობრძანღით უმაღღესად თქვენღამო რწმუნეღულ სამწყსოში, და ის ზომეღი, რომეღნიც თქვენ თქვენი მობრძანებისათანავე მიიღეთ თქვენღამო რწმუნეღული სამწყსოსის სუღღიერად ამაღღებისათვის, ერთნარად გავრცეღებულ იქნება ჩვენღეღაც».

მათმა მეუფებამ მიიღო პურ-მარილი ქალაქის თავისაგან, რომელსაც თავის მხრით შესწირა მადლობა და ისურვა საქართველოსათვის მშვიდობა და კეთილ-წარმატება.

რკინის გზის სადგურიდამ მათი მეუფება წაბრძანდა პირ-და-პირ საკათედრო სობოროში. ოთმცა ქ. მუთათისის მცხოვრებლებმა მათი მეუფების მობრძანების ამბავი ძალიან გვიან გაიგეს, მაგრამ, თითქმის, მთელი ქალაქი მიეგება მათ მეუფებას. სობორო და მისი გარე-შემო მოედანი მთლად სავსე იყო ხალხით. მათი მეუფება შებრძანდა სობოროში. ჩვეულებრივი შეგვიწყალენის შემდეგ, მწყემს-მთავარმა წარმოსთქვა მოკლე და გრძნობით სავსე სიტყვა, რომელშიაც გარდასცა მშვიდობა ქალაქს, შემდეგ ისურვა მთელი ქალაქისა და მხარისათვის კეთილ-დღეობა, ბედნიერება და წარმატება. ამასთან გადასცა ხალხს ლოცვა-კურთხევა. მათი მეუფების მამა-შვილურმა სიტყვამ და ლოცვა-კურთხევამ მშვენიერი შთაბეჭდილება მოახდინა მსმენელებზე. სიტყვის გათავების შემდეგ მათმა მეუფებამ დაურიგა ხალხს პატარა ხატები და ჯვრები, მაგრამ რადგან ხალხი მეტად ბევრი იყო სობოროში, ამიტომ შეუძლებელი იყო, რომ ყველა მსურველებსათვის დაერიგებია მათ მეუფებას ეს წმიდა საჩუქრები. სობოროდამ მათი მეუფება წაბრძანდა სამღვდელ-მთავრო სახლში, ყოველად სამღვდელთა იმერეთის ეპისკოპოსს ბაბრიელთან.

მეორე დღეს, დილით მწყემსთ-მთავარმა ინება სასულიერო სასწავლებლის დათვალიერება. სასწავლებლის კარებთან მათ მეუფებას მიეგებნენ ყველა მასწავლებლები, რომელთაც პირველი გაკვეთილი არა ჰქონდათ. მწყემსთ მთავარმა დაიარა ყველა კლასები, თითოეულ კლასში ჰკითხავდა მოწაფეებს, ეცნობოდა მასწავლებლებს; კლასების დათვალიერების შემდეგ შებრძანდა პანსიონერების საწოლ ოთახში, სასწავლებლის წიგნთ-საცავში, რომლის სასარგებლოდ შესწირა ოცი მანეთი. საზოგადოდ მათი მეუფება კმაყოფილი დარჩა მოსწავლეების ცოდნით. მეტად მშვენიერი შთაბეჭდილება მოახდინეს მათ მეუფებაზე მოწაფეებმა თავისი კვირცხლი და აზრიანი შეხედულობით. სასწავლებლიდამ წაბრძანების დროს მათმა მეუფებამ შემდეგი სიტყვები ჩასწერა სასწავლებლის წიგნში, რომელიც ინახება სასწავლებლის წიგნთ-საცავში პატარა-საცემ პირთათვის: «ნ მისს, 1888 წელსა ცინახულე სასწავლებელი საქართველოს ექსარხო სმა, მთავარ-ეპისკოპოსმა პალლადიმ და გარდავეცი მას

ღვთის კურთხევა შემდეგ დროში კეთილ-წარმატებისათვის».

სასწავლებლიდამ მათი მეუფება წაბრძანდა ძველი საკათედრო სობოროს დასათვალიერებლად, რომელიც მიშენებულია ბაგრატის ძველი სობოროს ნანგრევებზე. მათი მეუფება მეტად გააოცა ძველი ქრისტიანების თავ-განწირულებამ, რომელთაც აღუშენებიათ ეს ტაძარი.

ოთრმეტი საათის დასაწყისი იყო, როცა მათი მეუფება წაბრძანდა ტყიბულის რკინის გზით გაენათის მონასტერში. ზხაზე მწყემსთ-მთავარმა ინახულა მოწამეთის მონასტერი, ემთხვია წმ. მოწამეთა ღვთის და ძონსტანტინეს ნაწილებს, რომელნიც ეწამენ 740 წელში მრისტეს დაბადების შემდეგ; მათ მეუფებაზე ცუდი შთაბეჭდილება მოახდინა ამ მონასტრის სიღარიბემ; მათმა მეუფებამ რამდენიმე წამი შეისვენა მონასტერში არქიმანდრიტის ბესარიონის სადგომში და შემდეგ წაბრძანდა ბაენათის მონასტერში. ბაენათის რკინის გზის სადგურიდამ მათი მეუფება ფაეტონით წაბრძანდა მონასტერში. ოთმცა წვიმა და დიდი ტალახი იყო და რკინის გზის სადგურიდამ მონასტრამდის კაი აღმართიც არის, მაგრამ 30 კაცის შემწვობით, რომელნიც გამოწვეულნი იყვნენ პოლიციის განკარგულებით, მათი მეუფება მშვიდობით მიბრძანდა მონასტერში. მწყემსთ-მთავარმა დაათვალიერა მონასტერი და ყველა ძველი შესანიშნავი ნივთები; მათი მეუფება მეტად გააკვირვა ხახულისა ღვთის-მშობლის ხატის სიდიდემ და მისმა ძვირფასმა მორთულობამ, საქართველოს მეფეების და კათალიკოსების ძველმა ნივთებმა, რომელსაც ისინი ხმარობდნ ღვთის-მსახურების დროს, ძველმა ხელ-ნაწერმა სახარებამ, რომელიც ძვირფასად არის მორთული. სხვა ხელ-ნაწერთა შორის ყოველად სამღვდელთა ბაბრიელმა უჩვენა ექსარხო სს სახარების განმარტება, ბერძნულს ენაზე დაწერილი; არავინ უწყის, რომელ წელს ეკუთვნის ეს ხელ-ნაწერი. ამ რამდენიმე წლის წინაჲ ეს განმარტება უპოვნიათ სვანეთში ერთი გლეხის სახლში. ძალიან ესამოენა მწყემსთ-მთავარს, რომ ძველი დროის შესანიშნავი ნაშთნი ასე დაცულან ბაენათის მონასტერში, ამასთანავე მათმა მეუფებამ გააფრთხილა ამ მონასტრის წინამძღვარი, რათა ეს შესანიშნავი ნივთნი, რაც შეიძლება, უფრო მაგრად დაიცვან. ექსარხო სსმა დაათვალიერა აგრეთვე წმ. ბიორგის პატარა ძველი ეკლესია, რომელიც აღმშენებულია ღვთის აღმაშენებლისაგან, როგორც ნიმუში ბაენათის დი-

დი ტაძრისა. შემდეგ მათმა მეუფებამ დაათვალიერა ამ მონასტრის დამაარსებელის, მეფის ღვთის აღმაშენებლის სასაფლაო და ძალიან საწყენად დარჩა, რომ დღეს ამ სასაფლაოზე არ არის ეკლესია, რომელი-შიდაც მედამ სრულდებოდეს ღვთის მსახურება; მასთან მწყემსთ-მთავარმა ისურვა, რომ ეს წმიდა და ყოველი მართველისათვის ძვირფასი სასაფლაო უფრო სიწმიდით იქმნეს დაცული. მაართლაც რა ასე საძნელოა, რომ ამ სასაფლაოზე გააკეთონ რამე სიმაღლე, ძველის მხგავსად, რომ არ წაიშალოს ძლოცველებს ფერხთავან სასაფლაოს ზედ-წარწერა, რომელიც დღემდის შენახულა სასაფლაოს ქვაზე. რკინის ალაყაფის ვებერთელა კარებიდგან, რომელიც მოტანილია ღვთის აღმაშენებლისაგან დერბენ ტიღვან, როცა მან გაიმარჯვა პერსიელებზე, დღეს მარტო ერთი ნახევარია, ეს ნახევარიც მთლად ჯანგისაგან არის დაფარული. ამ ნახევარზე დღესაც შენიშნავს კაცი ზოგიერთ ზედ-წარწერას თათრულს ენაზე. ამ კარების მეორე ნახევარი, სამწუხაროდ, დიდი ხანია, რაც მონასტრის საჭიროებაზე უხმარიათ, სახელოდ, მისგან გაუკეთებიათ ლურსმები, რომელიც საჭიროანი ყოფილან მონასტრისათვის.

ამ მონასტრის დათვალიერების შემდეგ მწყემსთ-მთავარმა ინება საუხშის მიღება, რომელიც მოემზადებია მონასტრის წინამძღვარს მ. არქიმანდრიტს სერაფიონს. საზოგადოდ ბაენათის მონასტერმა მშვენიერი შთაბეჭდილება მოახდინა ექსარხოზზე; სხვათა შორის, მწყემსთ-მთავარმა გამოსთქვა მწუხარება, რომ მონასტერი, რომელიც ასე გამშვენიერებული და გამდიდრებული ყოფილა ძველი ქრისტიანებისაგან, დღეს თითქმის უყურადღებოდ არის დატოვებული და სიღარიბეშია.

ნაშუადღევს სამ საათზე ექსარხოზი დაბრუნდა მუთაისში, სადაც მიპატიჟებული იყო გუბერნატორისაგან სადილზე. 5 მაისს, საღამოს ექვს საათზე მწყემსთ-მთავარი გაბრძნდა მუთაისის რკინის გზის სადგურზე. სადგურამდის გააცილეს მათი მეუფება ყოველად სამღვდლო ბაბრიელმა და ქალაქის წარმომადგენლებმა. აქედგან მათი მეუფება წაბრძნდა ქალაქ შოთში.

დებ. დ. დამბაშიძე.

მუთაისის სასულიერო ოლთხ-კლასიანი სასწავლებლის ოლქის საპლედლოების წარმომადგენელთა კრება მ. მუთაისში.

26 და 27 მაისს კრება ჰქონდა იმერეთის ეპარქიის სამღვდლოების წარმომადგენელთა მ. მუთაისში. ამ კრებაზე, როგორც წინა კრებებზე, დაესწრო მისი ყოველად უსამღვდლოესობა იმერეთის ეპისკოპოზი ბაბრიელი, რომელმაც, სხვათა შორის, მისცა სამღვდლოებას დარიგება და მასთან სთხოვა მათ, რომ იგინი ეცადონ და აღმოუხვრან ხალხში სხვა-და-სხვა არა-ქრისტიანული ჩვეულებანი და ცრუ-მორწმუნეობანი. მათმა მეუფებამ გამოუცხადა კრებას, რომ მან მუთაისში უკვე დაარსა წმინდა სანთლის ქარხანა და მოითხოვა სამღვდლოებისაგან დახმარება და შემწეობა როგორც ცვილი სანთლის მოპოებაში, ისე სანთლის გასყიდვის საქმის კარგად წაყენაში. ამ ქარხანაში ჩამოსხმული სანთელი, ბრძანა ყოველად სამღვდლომ, უთუოდ უნდა იქნეს წმინდა. ძვირადაც რომ დ გვიჯდეს ამისთანა წმინდა სანთლის ჩამოსხმა, მაინც არ დავეძებთ, ოღონდ მოისპოს კეთება ყალბი სანთლისა, რომელიც აფუჭებს ტაძრებში საეკლესიო ნივთებს და ამასთან წინააღმდეგია ამ მსხვერპლის დაწინაშეულებსა.

ამ კრებაზე სამღვდლოებას ჰქონდა მსჯელობა თბილისის სასულიერო სემინარიასთან პარალელური კლასებისათვის შენობის აღშენებაზე, რომლისათვისაც მთელი საექსარხოზოსის სამღვდლოებისაგან ითხოვება 40,000 მანეთი. სამღვდლოების კრებამ სრული თანხმობა განაცხადა მართლ-მანეთის სამღვდლოების წარმომადგენელთა დადგენილობაზე. ამასთან სამღვდლოებამ სთხოვა თავისი ყურნალური დადგენილობით მისს ყოველად უსამღვდლოესობას, იმერეთის ეპისკოპოზს ბაბრიელს, რომ მათმა მეუფებამ აღძრას ხელახლად კითხვა მუთაისში სასულიერო სემინარიის დაარსების შესახებ და შეატყობინოს უმაღლეს მთავრობას, რომ ერთად ერთი სასულიერო სემინარია ვერ აკმაყოფილებს მთელი საექსარხოზოსის სამღვდლოების მოხრეცილებას.

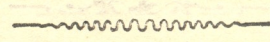
შემდეგი კითხვა, რომელზედაც კრებას ჰქონდა მსჯელობა, შეეხებოდა ოთხ-კლასიან სასულიერო სასწავლებელთან არსებული პანსიონის გაუმჯობესების საქმეს. სასწავლებლის პანსიონში არის სულ ოცდაათი ადგილი სასულიერო წოდების ღარიბ და ობოლთათვის. საეკლესიო ხაზინა დღემდის პანსიონის შენახვად იძლეოდა წელიწადში 1500 მანეთს, დანარჩენს ხარჯს, შეძლებისა და გვარად, ფარავდა თვით სამღვდლოება. ამ წელში ამ პანსიონის შენახვა მთლად სამღვდლოებას დაადევს, რომლისათვის ეთხოვებოდა მას ორი ათას შვიდას მანეთამდე წელიწადში. დღემდის სამღვდლოებას სანთლის მოგებისაგან ეძლეოდა სასწავლებლის ხარჯის დასაფარავად ორი წილი, თუ კი ეკლესიაში იყო ამისთანა შემოსავალი. მხლა კი სანთლის მონაგებიდან სამღვდლოებას ეძლევა მარტო ნახევარი. ამისათვის კრებამ გადაწყვიტა პანსიონის დახურვა, რადგან ამ მომეტებული ხარჯის წყაროები ვერ გამოჩნდა. ამათან კრებამ დაადგინა, რომ თითოეულ ღარიბს მიეცეს კერძო ბინებზე თვეში 7 მანეთიდან 9—დე შემწეობა.

სამღვდლოების ამ გვარ განჩინებაზე უთანხმოება განაცხადა დეპუტატმა დეკანოზმა დ. ლამაშიძემ, რომელმაც ამ კითხვის შესახებ მოიყვანა ბევრი მოსახრებანი. სხვათა შორის, მან სთქვა შემდეგი: «ბევრი დეპუტატები, მართალია, იმ აზრისა არიან, რომ პანსიონის შესანახავად ბევრი ცხარჯება სამღვდლოებას გარდა იმისა, რასაც ხაზინა იძლეოდა აქამომდე პანსიონის შესანახავად და რაც დღეიდან თვით სამღვდლოებამ უნდა მიიღოს თავზე, მაგრამ ამისთანა და სხვა ამის მზგავსი მოსახრებანი დეპუტატთა არ გვაძლევენ ნებას, რომ პანსიონი დაეხუროთ. პანსიონის შესანახავი ფულების მომატებაზე 1873 წლიდან არის კითხვა აღძრული, მაგრამ სამღვდლოებამ შეუძლებლობისა გამო ვერ დააკმაყოფილა ეს კითხვა. ყოველ კრებაზე გვიცხადებენ დეპუტატებს, რომ თითო პანსიონერის შესანახავად დანიშნული ხუთი თუმანი არ კმარაბსო. მართალია, თითო პანსიონერზე ხუთი თუმანი არის დანიშნული ხარჯად, მაგრამ სამღვდლოება სასწავლებლის მოსამსახურებზე, შემაზე, წყალზე, სანთელზე და სავათ-მყოფოზე თითქმის ორი ათას მანეთს ხარჯავდა და დღესაც ხარჯავს. მაშასადამე თითოეულ შაგირდის შენახვა წელიწადში ჯდება არა ხუთი თუმანი, არამედ ბევრად მეტი ამაზედ. მე არ ვიტყვი იმას, რომ 1500 მანეთი პანსიონერებისათვის სრულიად საკმაო იყოს. მაგრამ ჰკმა ქონდ-

ბაზე ჰკილია. შეძლებისა და გვარად ვარჩინოთ პანსიონერები ისე, როგორც აქამომდე გვირჩენია. მართალია, ესლა გიმნაზიებში მოსწავლე ყმაწვილების მშობლებისაგან ითხოვენ, რომ მათ თავიანთი შეილები დააყენონ რიგიან ბინებზე, სადაც მოწაფეებს ეძლეოდეს სამი და ოთხი თავი საქმელი. მაგრამ რა გამოიწვია ასეთმა განკარგულებამ? ის, რომ ათში ხუთივე ველარ სძლებს შეილების გამოზრდას. ჩვენი სასწავლებლის დასახედავად მოსულ რევიზორებს უყვიროს, რომ ჭადისა და ლომისაგან რატომ არ იხატებიან ჩვენი შეილები, მაგრამ მათ ვერ შეუყნიათ, რომ ჭადი და ლომი ისე უწყინარია ჩვენი შეილებისათვის, როგორც რუსებისათვის შავი პური. ჩვენს მოსწავლეებს ერთი თავი საქმელიც რომ ექნესთ მჭადთან, ისიც საკმაოა და ბევრი ამისთანა შაგირდები არც ტანის სიმრთელით და არც სწავლით უკან არ ჩხებიან იმათ, რომელთაც ყოველ დღე სამი და ოთხი თავი საქმელი აქვსთ. ამისათვის კიდევ გავიმეორებ, რომ ზომიერება მომჭინებოა და ეიკაოთ ყოველივე საქმეში და პანსიონს ნუ მოეშლით». კრებამ მაინც გადაწყვიტა პანსიონის დახურვა, მაგრამ შემის სასყიდლოდ დანიშნულ 700 მანეთს მოაკლო მარტო ოთხასი მანეთი, მოსამსახურების ხარჯს მოაკლო მარტო ორასი მანეთი, წყლის და სხვა ხარჯი შეუცვლელად დასტოვა. ათას ხუთას მანეთამდე სასულიერო წოდების ღარიბ და ობლების შესაწევრად გადადგა და რაღა იყო კიდევ საჭირო პანსიონისათვის, რომ დახურეს?

სამღვდლოების კრებას რომ კარგად მოეფიქრებია, არავითარიმე მეტი გადასახადის გაწერა არ დაჭირდებოდა სასწავლებლის შესანახავად. მა თუ სასწავლებელთან ეკლესიას აღარ აკეთებენ, როგორც ხმები ისმის, მაშინ თუთხმეტი ათასი მანეთი თავისუფალი ფული ექმნებოდათ თავის განკარგულებაში.

დამსწრე.

«მწუხარი»-ს კორესპონდენცია.

სოფელ სმვილამ. სოფლის სევის (რაჭის მაზრაში) შტატის ეკლესიის მახლობლად მდებარეობს ერთი მომალლო გორაკი, რომელსაც სახელიად «საკვირაო»-ს ეძახის ხალხი. ეს გორაკი გარეშეშეშე შემოზღუდულია მუხის ხეებით. როგორც ამბობენ, უწინ ამ ადგილს წმ. ძვირიცეს ეკ. ყოფილა, მაგრამ დღეს აქ ვერაფერია ნაშთს ეკლესიისას ვერ ნახავთ. ამ სოფლის მცხოვრებთ ერთი მუხის ძირზე დაუსვენებიათ ერთი ძველი ხატი, რომლის წინაშე მიაქვს შესაწირავი. სწორავენ მსხვილად ჩამოქნილ სანთლებს, გამომცხვარ პურებს და ფულებს. ხალხი დარწმუნებულია, რომ, ვინც ამ ხატს მსხვერპლს შესწირავს, იგი სრულიად განიკურნება თვალის ყოველნაირი ტკივილისაგან. ამ ხატის წინაშე უფრო ხშირად ნახავს კაცი ქალებს, რომელნიც სწორავენ ხატს სანთელს, პურს და ფულებს და ევერდებიან შემდეგი სახით: კვირა ძალით უხვევლო, დამიფარე თვალების ტკივილისაგან და ყოველს წელს მოგართმევ სანთელსა და განაუტენსა შენის დიდებისათვის. ამ გორაკზე დიდ-ძალი ხალხი იკრიბება სადღესასწაულოდ ახალკვირას და მის მეორე დღეს. ხალხი მოდის ახლო-მახლო სოფლებიდან და მოაქვს შესაწირავი. ჯერ ილოცავენ და ვისაც შესაწირავი აქვს, სწირავს ხატს. წელს ამ ხატს შემოეწირა დიდ ძალი გამომცხვარი პური, რომელიც ექვს კაცს ეყოფოდა საზიდავად, ფული ხუთ მანეთამდის და წმინდა სანთელი ათი გირვანქა მეტი იქნებოდა. ეს შემოწირული სანთლები გლეხთ ბაკურაძეებმა და პატაშვილებმა დაახვიეს ერთად და შემოაყოლეს ძირიდან შუამდის იმ მუხის ხეს, რომლის ძირშიაც ასვენია ხატი. შემდეგ ყველა ამ სანთლებს მოუკიდეს ჭასე უბრალოდ დასწევს. თუმცა მე, ჩემი მოვალეობისა მებრ, აუხსენი ხალხს, რომ შეწირული ფული და სანთელი მოცხმარებიათ თავიანთი შტატის ეკლესიისათვის, მაგრამ ჩემი ჩიტყვები უყურადღებოდ დარჩნენ. აი რა მიპასუხეს ბაკურაძეებმა: «ეს არის ჩვენი ჩვეულება, შემოწირული პურები ათმა მოსახლემ უნდა გავიყოთ, სანთლები მუხანზე და მის გარეშეშეშე უნდა ავანთოთ და დავსწვათ, და უწუვათ სანთლის გაშვება არ შეიძლება. ამ ხატის შესაწირავისაგან ჩვენ ვერაფერს ვერ მოვანხართ შტატის ეკლესიას!» სამწუხაროდ, ჩემ წინამოადგილე მღვდლებს არ მიუქცევიათ ამ გარემოებისათვის ჯეროვანი ყუ-

რადღება, თორემ აქამომდე კაი ძალი ფულები შედგებოდა იმ შესაწირავებისაგან, რომელიც ეწირება ზემოდ აღნიშნულს ხატს როგორც ახალ კვირას და მის მეორე დღეს, ისე სხვა დღეებში.

როცა ხალხი შეწირავს გაათავებს, მერე გამართავს ფერხულს, რომლის დროს იმღერებენ შემდეგს:

«ქრისტე აღსდგა, გიხაროდეს,
 მაგლი მახარობელსაო,
 გაიხაროს ყოველმა სულმა,
 ყოველმა სულმა სულიერმა,
 ჩიტმა, შაშვმა და შრომანმა,
 ტყე და ველმა და ფურცელმა,
 ჭინჭველამ ფოთლორცისამა
 იმანაც გაიხაროს!»

იმედია, რომ ადგილობრივი ბლალაჩინი დეკანოზი მ. ალექსი შიჭინაძე მიაქცევს ყურადღებას აღწერილს გარემოებას და ცდებდა, რომ ყოველი შესაწირავი, რასაც ხალხი სწირავს ზემოდ მოხსენებულ ხატს, ფულად აქციოს და მოახმაროს ამ სოფლის შტატის ღარიბ ეკლესიას.

მღვდელი ალექსი ბაქრაძე.

ახალი ამბები და შენიშვნები.

ბურია-სამეგრელოს ეპისკოპოსის ბრიგორისაგან, ბრძანებისა მებრ მისი მაღალ ყოვლოდ უსამღვდელოესობის პალლადისა, ამა თვის 30 რიცხვისათვის დანიშნულია ამ ეპარქიის სამღვდელოების დეპუტატების კრება ახალ-სენაკში. ახალ-სენაკის სასულიერო ოთხკლასიანი სასწავლებლის შესახებ. ამ კრებაზე სამღვდელოებამ საბოლოოდ უნდა გადაწყვიტოს ამ სასწავლებლის მარტილში გადატანა და ან სენაკშივე დატოვება. ამ კითხვის საბოლოოდ გადაწყვეტა ექსარხოსმა მიანდო თვით სამღვდელოებას. იმედია, რომ ამდენი ხნის დაუბოლოებელი კითხვა, ეხლა მაინც გათავდება. ზოგიერთი მღვდლები აცხადებდნენ სურვილს, რომ კრება სამღვდელოებისა დანიშნული-

ყო მარტვილში, მაგრამ, ჩვენი აზრით, კარგად უნებებია ყოველად სამღვდელთა ბრიგადის, რომ ეს კრება ახალ-სენაკში დაუნიშნავს.

.

11 მაისს, დილის ათ საათზე ყოველად სამღვდელთა იმერეთის ეპისკოპოსმა მადრიელმა დაათვალიერა მათისის გუბერნიის თავად-აზნაურები, რომელნიც შეკრებილნი იყვნენ მათისის გუბერნიის და მახრის წინამძღოლების აღმოსაჩვენად და სხვა-და-სხვა თავიანთი საქმეების გარდასაწყვეტად. მათივე მეთავე მათმა მიუყვებამ თავად-აზნაურთ გადასცა დარაგება და ურჩია, რომ მათ დაუტევონ ყოველივე პირადი ანგარიშები და კარგად მოიფიქრონ თავიანთი მდგომარეობაზე და ამოიჩიონ თავიანთ შორის წინამძღოლებად ისეთი კაცები, რომელთაც სამის წლის განმავლობაში კანონიერად და სასარგებლოდ აწარმოებდნენ თავად-აზნაურთა საქმეები. აღრჩევების დროს, ბრძანა ყოველად სამღვდელთა, ყურადღებას ნუ მიაქცევთ «პატივისცემას», როგორც ეს დღემდის ხშირი იყო ხოლმე.

.

ამ თვეში, სოფელს სიმონეთში ღამით ავაზაკები დატყვევებდნენ ბლალოჩინად ყოფილს მღვდელს ბიორგი ძლიაშვილს. ავაზაკებს გარდა სხვა-და-სხვა ნივთებისა ფულად ექვსას მანეთამდე წაუღიათ. მძლიაშვილს დღესაც ეტყობა კისერზე ხანჯლის წვეროთი გაკაწრული ადგილები. ავაზაკები უკვე დაუტყვრია მთავრობას.

.

«მწყემსი»-ს რედაქცია უკვე შეუდგა საეკლესიო-სამრევლო სკოლებში სახმარებელ ძველ და ახალ აღთქმის ისტორიის შედგენას თანახმად უწმიდესის სინოდისაგან დამტკიცებულის პროგრამისა. სახელმძღვანელო იქმნება რუსულს და ქართულს ენაზე. რედაქციას ამ სახელმძღვანელოსთვის დამხადებული აქვს საჭირო სურათების ყველა კლიშეები.

შ ე ნ ი შ ვ ე ა .

იმერეთის სასულიერო მთავრობის კანცელარია საჭიროდ რაცხს დაბეჭდოს წინააღმდეგ შენიშვნისა, რომელიც იყო დაბეჭდილი «მწყემსი»-ს 8—9 №-ში, გამოჩინებულის საბლალოჩინო მახრაში ბლალოჩინად განწესების თაობაზე, რომელ შენიშვნაშიაც შეუფერებლად და უმართლოდ იყო მოყვანილი განკარგულება ეპარქიის მთავრობისა. ბლალოჩინის ადგილ-

ზე სამღვდელთა პირი დამსახურებული და გამოცდილი საქმეების წარმოებაში, ცოტა თუ ბევრად, თავისუფალი სხვა და-სხვა მნდობილებათაგან, აგრეთვე გავლენიანი თავისი ხნოვანებითა და კეთილ-ხნობითა და ამ მხრით ჩვენი ყოველად უსამღვდელთაგან მადრიელი უფრო კარგად იცნობს იმერეთის ეპარქიის მღვდლებს და უფრო სისწორით შეუძლია გაარჩიოს, რომელი მღვდელი უმჯობესად აღასრულებს ბლალოჩინობის თანამდებობას—თუმცა ეს უკანასკნელი აზრი განმარტებას არ მოითხოვს მათთვის, ვინც ცოტათი მაინც კი იცნობს ყოველად სამღვდელთა მადრიელის მაგარ ხასიოს, მოუყიდველ მიუდგომლობას, სწავლა განაძღვრებას და გონიერ მწყემსთ-მთავრულ მმართველობას, მაგრამ საჭიროდ ვთვლით ეაცნობოთ მათ, რომ მამა გერსამია არის 49 წლისა, შემდეგ ოთხკლასიანი კურსის შესრულებისა, მიუღია პრაქტიკული გამოცდილება საქმეთა წარმოებაში საეპარქიო კანცელარიაში სამსახურის დროს და მერმედ უბიწოდ განუტარებია 12 წელი ბლალოჩინობაში, რომელზედაც იგი ამ წელში უმაღლესად დაჯილდოვებულ არს მე.პ. სარისხის ანნას ორდენითა; იმყოფება მეოთხე მღვდლად ქუთაისის უმრევლო საკათედრო სობორში და ხდება თვეში ერთი კვირა რიგითი სამსახური; დანარჩენი სამი კვირა არის თავისუფალი და ამ დროში მას შეუძლია თავისუფლად მსვლელობა საბლალოჩინოში და შესაფერი თვალ-ყურის გდება ეკლესიათა და კრებულთა; არ აწუხებს მას ზრუნვა ცოლ-ჩვილზე და სხვა... ამისთანა კაცს, არათუ უპირატესობა უნდებოდა მრევლად გუშინდელ ნაკურთხ და მრევლში გაგზავნილ გამოუცდელ ყმაწვილს სემინარისტებზე, არამედ უნებურათაც შეუძლებელ იქმნებოდა მისი უარის თქმა და ასე თითქმის სრულიად უსაქმოდ დატოვება. ამასთან ისიც უნდა შევნიშნოთ, რომ კარგი და გამოცდილი ბლალოჩინი, როგორც ეპარქიისათვის არის საჭირო და სასარგებლო, მსგავსადვე თვით ეპარქიის მმართველისათვის სასიამოვნო და სასარგებლო იქნება, რადგანაც იგი არის მისი უმახლობელისი შემწე და ცუდს, არა თუ ყოველად გონიერი და განათლებული ეპისკოპოსი იმერეთისა, არავინ არ ისურვებს თავის თავისათვის. *)

*) თერმეც მაისს შემდეგ ჩვიდმეტამდე ჩვენ სტამბაში არ ვყოფილვართ და ხსენებული შენიშვნის გაშვება მომხდარიყო უჩვენოთ. რედაქტორი.

სწავლა და მეცნიერება ქრისტიანობრივ სარწმუნოებასა და კეთილზნობაზე.

ს ი ტ ყ ვ ა

თქმული მაღალ ყოვლად სამღვდლოას, საქართველოს ექსარხოსის, მთავარ-ეპისკოპოსის პალლადის მიერ

იხსოვრება ჩინებამის დღეს.

უკეთუ ქრისტეს თანა აღსდგით, ზეცისასა ეძიებდით, სადაც იგი ქრისტე არს მარჯვენით ღმრთისა მღვდლმარე; ზეცისასა ზრახვედით და ნუ ქვეყნისასა (კოლ. 3, 1, 2).

ამ სიტყვებით წმ. მოციქული პავლე გვამცნებს ჩვენ, თუ რა სახით შეგვიძლია თანაზიარ ვიქმნეთ ქრისტეს დიდებულს ამალღებაში. თუმცა თქვენ, თითქო ასე გვეუბნება წმ. მოციქული, თანაზიარი იყავით ქრისტეს აღდგომაში მით, რომ თვითონაც აღსდგით ცოდვათა საფლავისაან, განახლებულ იქმნით ქრისტეს მადლიანი და წმ. ცხოვრებისათვის, მაშინ შეგიძლიათ თანაზიარ იქმნეთ შულის ამალღებაში. უფალი ამბობდა ზეცად და დასჯდა მარჯვენით ღმრთისა მამისა (მარკ. 16, 19), ე. ი. მიიღო პატივი და დიდება, რომელიცა აქვდა უწინარეს საფლავისა და დაბადებისა, როგორც ღვთის ძეს (იოან. 17, 5),—და თქვენც უნდა მიიღოთ დედა ზეციურისადმი, ეძიებდეთ ზეციურს სასუფველს, უნდა ფიქრობდეთ ზეციურზე, და არა ქვეყნიურზე, ზეცისასა ზრახვედით და ნუ ქვეყნისასა.

მეცადოთ, რომ დღეის მოძღვრებაში შეძლებისა და გვარად შევიგნოთ ეს ბრძნული ღმრთიანება მოციქულისა.

რას ნიშნავს სიტყვები ზრახვედით ქვეყნისასა? ამ კითხვაზე, ვგონებ, ძნელი არ იყოს პასუხის მიცემა: ზრახვა ქვეყნიურზე კარგად შეგნებული გვაქვს ჩვენ ყოველ დღიური გამოცდილებით. ზრახვა ქვეყნიურზე ნიშნავს, როცა ჩვენ გვსურს ქვეყნიური, ვფიქრობთ ქვეყნიურზე, ვაკეთებთ ქვეყნიურს და როცა მხოლოდ ქვეყნიურში ვეძიებთ ყოველივე ბედნიერებას,—როცა გარეშე ქვეყნიურისა არასა ვფიქრობთ და არცა რას ვეძებთ. მანვმარტოთ ეს აზრი მაგალითით. როცა სიმდიდრის შეძენა სურს ქვეყნიურზე მზრახველს, რას ჩადის იგი? ის მუდამ იმაზე ფიქრობს, რასადმისაც მიიღებს; იგი მუდამ გართულია იმ ფიქრით, რომ გამოიგონოს საშუალებანი, რათა ადვილად შეიძინოს და გაამრავლოს თავის სიმდიდრე; ამ გვარი კაცის ყოველივე მოქმედება უმეტესად მიმართულია, რათა შეიძინოს სიმდიდრე და მხოლოდ სიმ-

დიდრის შეძენაში ხელავე ყოველივე თავის ბედნიერებას. თქვენ ყველამ იცით, თუ რა თავის განწირულობას, რა შრომას და რა დაუძინებელ ზრუნვას ითხოვს ქვეყნიურზე ზრახვა. ამისთანა კაცი შრომობს დღე და ღამე, იგი მოკლებულია ძილს და მოსვენებას, მიდის სახლიდან ფულის შესაძენად და თითქო ავიწყდება ყველა თავის მოკეთენი, მოგზაურობს ზღვაზე, ხშირად კარგავს ტანის სიმრთელეს—და რასათვის ჩადის ყოველივე ამას? იმისათვის, რომ მიიღწიოს ქვეყნიური ბედნიერებისადმი. მაგრამ ამ ძებნითაც არ თავდება ქვეყნიურზე მზრახველი კაცის ფიქრი. როცა ამისთანა კაცი დაიკმაყოფილებს თავს, მერე შეუდგება იმის ზრუნვას, რომ შეკროვილი სიმდიდრე დაიცვას; ამასთან იგი ხშირად სწუხს და უნუგემო მდგომარეობაში ვარდება, რომ დიდის მწუხარებით და ვაგებით შეძენილი სიმდიდრე არ დაეკარგოს. ქვეყნიურზე ზრახვა არ ვრცელდება გარეშე იმისა, რასაცა ეხებათ და რაზედაც დამოკიდებულია ჩვენი ნივთიერი სარგებლობა, რომელსაც ითხოვს ჩვენი სხეული, ამიტომ რა გასაკვირველია, როდესაც ბევრი და ძალიან ბევრიც მთელ თავის სიცოცხლეს ამ ფიქრსა სწირავს. თვით შუალმა სიტყვა: რამეთუ სადაცა არს სასუფვე თქვენი, მუნცა იყოს გული თქვენი (მათ. 6, 21), ამიტომ ქვეყნიურზე მზრახველთ და მუდამ სიმდიდრის შეძენის მსურველთ ნელ-ნელა უჩლოვნად გვდებათ სულის უმალღესნი მიდრეკილებანი. ამისთანა ამაოდ მზრახველნი შეპყრობილნი არიან ნივთიერი მდგომარეობით, და ისე ეჩვევიან თავიანთ მდგომარეობას, რომ ველარც კი ნიშნავენ ამ მდგომარეობის უკანონობას და თავის თავს ბედნიერად რაცხვენ, მინამ ღვთის მრისხანე შთაგონება, ანუ სხვა რაიმე არა—ჩვეულებრივი და თავზარდამცემი გარემოება არ გამოადვილებს მათ ამ ცოდვის ძილისაგან.

მალა ჩვენ ადვილად შეგვიძლია გავიგოთ, თუ რასანიშნავს სიტყვები ზრახვედით ზეციურისასა. ზრახვა ზეციურისასა ნიშნავს, როცა ჩვენ გვსურს ზეციური, როცა ჩვენ ზეციურზე ვფიქრობთ, როცა ჩვენი წარმოდგენა და მოქმედება მიმართულია მარტო ზეციურისადმი, როცა ზეციურზე ვამყარებთ ყოველივე ჩვენს ნეტარებას. როგორც ქვეყნიურზე ზრახვა ითხოვს კაცისაგან დიდს შრომას, ისე ზეციურზე ზრახვაც ითხოვს კაცისაგან შრომას და თავ-განწირულობას; ზეციურზე ზრახვა აძლევს ჩვენს ცხოვრებას განსაზღვრულ მიმართულებას. თუ გვსურს ადვილად ზეციურისადმი, უწინარეს ყოველისა, უნდა შევამაჯოთ სიმძივი, რომელიც გვეზიდება ქვემოთ; თუკი გვიანდა, რომ დაუახლოვდეთ ზეციურს, უნდა შევასუსტოთ დაბრკოლებანი, რომელნიც გვიზიდავენ ქვეყნიურისადმი; ქვეყნიურზე მზრახველი კაცისათვის ყოველივე შრომის ატანა და დაბრკოლებათა ძლევა სასიამოვნო არის, იგი მზათ არის უფრო გააორკეცოს თავისი შრომა და მოქმედება. აგრეთვე პირველივე ნაბიჯი ზეციურზე ზრახვისა მოითხოვს კაცისაგან არა

მცირე თავის დადებას. თუმცა ეს ასეა, მაგრამ ნუ იფიქრებთ, რომ ზეციურზე ზრახვისათვის მოწოდებულ არიან მხოლოდ ზოგიერთი კაცნი, რომელნიც განმორებულან ქვეყნისაგან და მიუტოვებიათ ყოველივე ზრუნვა ქვეყნიურზე. არა, ძმანო, თითოეულმა ჩვენგანმა, როგორც ქრისტიანემ, უნდა ვიფიქროთ ზეციურზე. იქ, ზეცაში, დაფარულია ყოველივე კარგი იმედები ქრისტიანე კაცის სულისათვის; იქ განისვენებენ მართალნი და წმიდანები უწინდელი დროისა; იქ არის შვეალი იესო ძრისტე, სასაება ჩვენა (ა ტიმ. 1, 1); ზეცისადმი მიილტვის ძრისტეს ყველა ნამდვილი მიმბაძველნი; ნუ იფიქრებთ, რომ ზეციურზე ზრახვა მოუხერხებელი იყოს ყოველ დღიურ ჩვენ მეცადინეობასთან. აკეთეთ საქმენი, საჭირონი ქვეყნიური ცხოვრებისათვის, მაგრამ ეცადეთ, რომ არ გადასცდეთ იმას, რაც საჭიროა; განსაკუთრებით ყური ადევნეთ, რომ ქვეყნიურზე ზრუნვამ არ დაახშოს სულის მოთხოვნილებანი, არ დაახშოს თქვენში წარმოდგენა ლმერთზე და საუკუნო ცხოვრებაზე. როცა ქვეყნიური საქმეებით ხართ გართულნი, ეცადენით, რათა თქვენი საქმენი გასწმინდოთ აზრით, რომელიც იყოს მიმართული ზეციურისადმი, ლოცვით ღვთისადმი, რათა ლმერთმა გაკურთხოსთ და შემწე გეყოსთ თქვენ, უნდა მაღლობდეთ ლმერთსა შემწეობისათვის და მშვიდობის მონიჭებისათვის. ამ სახით შეიძლება, რომ ყოველი ქვეყნიური შრომა, რომელიც, რასაკვირველია, წინააღმდეგი არ არის ღვთის ნებისა, შეერთებულ იქმნეს ზეციურზე ზრახვისთან, ე. ი. შეგვიძლია ქვეყნიური და ხილული გარდაეკმნათ უზენაესად და სულიერად.

ზეციურზე ზრახვა შეჭფერის ჩვენი სულის შინაგან ლტოლვილებას. თუმცა კაცა შესდგება სულისა და ხორცისაგან, და თავის სხეულით უახლოვდება მიწას, მაგრამ სხეულს სულთან შედარებით უჭერია მეორე ადგილი, ე. ი. სხეული ექვემდებარება სულს. სული მფარველობს კაცში და იზიდავს მას ზეციურისადმი, რომლის მხგავია თვით, რადგან იგი არის სუნთქვა ყოველად მპრობელისა (შექმ. 2, 7). მართალია, ადამის შეცოდებამ ზეციურისადმი მისწრაფება დაამდაბლა ჩვენში, მაგრამ ახალი ადამის, უფლისა ჩვენისა იესო ძრისტეს აღდგომამ და ამაღლებამ მიანიჭა ჩვენს სულს უწინდელი ღირსეული მიმართულება. თვითონ ქვეყნიურზე მზრახველთ, რომელნიც მართო ქვეყნიურ-

ზე ფიქრობენ, არ შეუძლიათ დრო და დრო არ იგრიდონ თავის მდგომარეობის უკანონობა. ისინი ხშირად გრძნობენ თავიანთ თავში რაღაცა ნაკლებობას; მიილტვიან რაღაცა უკეთესისა და უმაღლესისადმი, რომელიც ქვეყანაზე არსად არ მოიპოვება.

თუ რამოდენად ბუნებითი და მახლობელია ჩვენი სულისათვის ზეციურისადმი მისწრაფება, ეს მაგალითით დაგვიმტკიცეს მრავალმა, რომელთაც თავიანთი სხვა და სხვა მოღვაწეობით და მდგომარეობით მტკიცედ აღასრულეს ღვთის მცნება, და თუმცა ზრუნავდნენ ამა წუთი სოფელზედაც, მაგრამ ქვეყნიურზე ზრუნვა არ ავიწყებდათ მათ ლმერთსა და საუკუნო ცხოვრებას. ამ წმიდანებთ შორის ჩვენ ეხედავთ მიწის მუშაკთ და მხედარს, უბრალო მოქალაქეს, წარჩინებულ პირთა და ეკლესიის მწყემსთაც. მართი სიტყვით არ არის ისეთი წოდება, რომ ცათაშინა არაჰყავდეს წარმომადგენლნი, რომელთაც შეაერთეს თავისი ქვეყნიური მოვალეობანი ქრისტიანულ მოვალეობასთან და ამით მიაღწიეს ზეციურ დიდებას.

აგრეთია, ძმანო, ზეციურისა ზმასჯა, რომელსაც გვიმტკიცებს ჩვენ დღის დღესასწაული. იგი არ ითხოვს ჩვენგან იმაზე მეტს, რისიც მოვალენი არ ვიყოთ, როგორც ქრისტიანენი. თუმცა თქვენ არ შეაერთებთ ქვეყნიურზე ზრუნვას ზეციურზე ზრუნვასთან და პირველი გამსჭვალულ არ იქმნება მეორეთი, მაშინ ამა წუთი სოფლის ზრუნვა ვერ დაახშობენ ჩვენში ზეციურისადმი მისწრაფებას, მაშინ თქვენ იქმნებით მზრახველნი ზეციურისა, თქვენი გული და მხედველობა მიმართული იქმნებიან ზეციური სამშობლოისადმი, სადაცა განისვენებენ მთელი დასი ღვთის სათნო-მყოფელთა, რომელნიც ამ ქვეყანაზე ცხოვრების დროს ფიქრობდნენ ზეციურზე, და სადაც ამაღლებული ზის მარჯვენით მამისა ღვთისა საუკუნო დიდებასა შინა. თუ ქვეყანაზე ცხოვრების დროს ვზრუნავთ ზეციურზე, მაშინ ღირსი შევიქნებით ძრისტეს მაღლის მეოხებით, შევიღეთ ზეციურს სასუფეველში. ამინ.

მაჩემე საჩუქროებისათვის.

(გაგრძელება *).

სული ჭეშმარიტებისა გიძლი-
დეს თქვენ ჭეშმარიტებასა უოველ-
სა და მომავალი გითხრას თქვენ
(იოან. XVI, 13).

საზარელი და მეტად ბნელა იყო საპრობილე, რომელშიაც მარვარა დააპატიმრეს. საპრობილეს ტიტველა და ნესტიან კედლებს, მის სიბნელეს, რომელსაც არ ანათებდა არც ერთი სხივი მზისა და შემადრწუნებელ სიჩუმეს, რომელიც არსებობდა საპრობილეში, თვით გულოვან კაცშიაც შეეძლო აღეძრათ შიში.

მწვალელებმა განგებ ჩასვეს ამ საპრობილეში ქრისტეს აღმსარებელი ქალი; მათ კარგად იცოდნენ, რომ მრავალი სუსტნი არსებანი დაღუბა ამ ბნელმა საპრობილემ, ბევრმა ვერ აიტანა აქ დააპატიმრება და სასირცხოდ უარჰყვეს ქრისტე. მტრები ფიქრობდნენ, რომ მარვარაც ვერ აიტანს აქ ყოფნას და უარსა ჰყოფს ქრისტესო.

მართლაც, მართაობის შიშმა შეიპყრო ახალგაზდა ქალი, როცა მას ჩაუკეტეს საპრობილეს კარები. მარვარა შეწუხდა. მის გონებაში საპრობილეს მორთულობამ აღძრა სხვა-და-სხვა შიში. მართი ერთმა. ნერთზე უფრო სამწუხარო აზრები ებადებოდა მას თავში.

— რისთვის დამაპატიმრეს მე აქ? — მკითხებოდა თავის თავს მარვარა. — ნეტა თუ მამამ იცის, თუ სად ჩამსვა მე? ნეტა თუ იცის მან, რომ მე აქ შეიძლება კიდევ მოკვდე შიშისა და ცუდი ავისაგან? **მ.ჰ!** მან ყოველივე ეს იცის. **მ.ჰ,** ლმერთო! მან დამაპატიმრა მე მისთვის, რომ ქრისტიანი ვარ. მამა, ძვირფასო მამა, ასე როგორ შეარცხვინე შენ შენი ქალი, რომელიც შენ უწინ მეტად გიყვარდა!...

მეტის მეტი ტირილისაგან სული ეგუბებოდა საბრალო მარვარას, ცრემლებით მთლად გაწუწული დაეცა ლიბ იატაკზე. ღიღხანს იტირა მან, მაგრამ მისი ტირილი და ვაება მართა საპრობილის კედლებს ესმოდა. ბოლოს, მთლად ღონე გამოლეული, გაიმხლართა იატაკზე და ცდილობდა დაენახა რამე თვალთ ბნელაში, რომელიც მას გარს ერტყა. მაგრამ

*) ა. ს. „მწვემისა“ № 7 1888 წ.

საბრალო ქალი თავის სხეულის ასოებსაც კი ვერ არჩევდა. ამიტომ კიდევ უფრო საზარელი შეიქნა მარვარასთვის ეს საპრობილე.

სხვა-და-სხვა სამწუხარო ფიქრებით აღივსო მისი გონება.

— რას მერჩოდენ მე, ვანა მე რამეში დამნაშავე ვარ? — ფიქრობდა მარვარა. — მე ჩემი სინდისი მეუბნება, რომ უბრალოდ ვისჯები. სინდისი ნებას არ მადლევს მე გავექცე წვალებას. ეს რომ არ იყოს, რა სიამოვნებით მივატოვებდი მე ამ დაწყვეტილ საპრობილეს, რა სიხარულით დაებრუნდებოდი სახლში და როგორ მოვეხვევოდი ჩემს მოხუცებულ გამდელს! **მ.ჰ,** გამდლო! ზამდლო! მე ველარ მოვესწრები შენს ნახვას.

საყვარელი გამდლის და სახლის მოგონებამ კიდევ უფრო შეაწუხა მარვარა.

რომ როგორმე გაეფანტა თავის მწუხარება და მოეშორებია თავიდან სხვა-და-სხვა მწარე ფიქრები, მარვარამ, როგორც იყო, მიაგნო კარებს, ზედ მაგრად მიეკრა და სმენად გადიქცა, ფიქრობდა, ეგებ გარედამ რამე გავიგონოვო. მაგრამ იმედი გაუცრუვდა; მხოლოდ ძლივს-ძლივობით ესმოდა გარედამ ფეხის ხმა მყარაულისა, რომელიც საპრობილეს კედლებთან დასეირნობდა. საბრალო მარვარამ ვერას გზით ვერ გაფანტა თავის მწუხარება და ვერ მოიშორა თავის გონებიდან სამწუხარო ფიქრები. ამ დროს მარვარას მოაგონდა თავის მეგობარი ქალი, მესტაფია.

— **მ.** ჩემო დაო, ჩემო საყვარელო მეგობარო! — აზრით ელაპარაკებოდა მას მარვარა, — ნეტა თუ იცი შენ, სად არის შენი მარვარა, ან როგორ წვალლობს იგი? მე აწი ველარც შენთან ჯდომას და ლაპარაკს ველირსები და ველარც შენთან ერთად ბაღში სეირნს. შენ შეიძლება მოსვენება აღარა გაქვს შიშისაგან და ფიქრობ, რომ მე ვაგცემ შენ? **თუ** შენ ასე ფიქრობ შენს მარვარაზე, სჩანს, რომ მე კარგად ვერ მიცნობ. არა, მე ისე არ ვაგცემ შენ, როგორც შენ არ გამცემდი მე. წინააღმდეგ, მე სასიხარულოდ მჩიება, რომ შენ სცხოვრებ სხვების სასარგებლოდ, და ავრცელებ ქრისტეს სწავლას...

ძილვე ამოუჯდა გული მარვარას. სულის შემაწუხებელმა ცრემლებმა, გაფუჭებულმა ჰაერმა და მამის ნაცემობამ მთლად დააუძლიურეს მარვარა. ღონე მიხილილი და გონება დაკარგული მარვარა დაეცა იატაკზე. მალე მშვენიერმა ძილმა დაამშვერა საბრალო ქალი. ღახუჯა თუ არა თვალები, მარვარამ ნახა სა-

ზარელი სიზმარი: ხედავს იგი ერთ ვიწრო ქვიან გზას; ხალხი მის მარცხნივ და მარჯვნივ სხვა დიდ და განიერ გზებს. ამ უკანასკნელ გზებს მიყავდა კაცი ისეთ სახარელ და უძირო ხრამთან, რომ, როცა მარვარამ გაღიხედა ამ ხრამში, შიშისაგან კანკალი დაიწყო. ამასობაში ამოვიდა მზეც და გასაკვირელი სინათლით გაანათლა ქვიანი გზა, როდესაც დიდ და განიერ გზებს ერთი შუქიც არაღდა. დიდი მნათობის სახე ძალაუფლებურად იწვევდა თავისისაკენ მარვარას, მეტის-მეტე სინარულისაგან აღტაცებულმა მარვარამ გაუჩერა მნათობს თვალი და ბოლოს კიდევ ველარ შესძლო მოეშორებია მისთვის თვალი და გასაოცარი ის იყო, რომ მზის შუქი, ჩვეულების წინააღმდეგ, არ ენებდა მის თვალებს. ძვიან და ვიწრო გზაზე ეწერა: «გზა ცხოვრებისა».

სწორეთ ეს არის ცხოვრების გზა, — იფიქრა მარვარამ, — ძნელია მასზე გავლა, მაგრამ ეს ვიწრო გზა სხვა გზებზე უკეთესია, რადგან მარტო მასს ანათებს მზის შუქება და ანიჭებს კაცს ცხოვრებას. უკეთესია ამ გზით წასვლა! მარვარამ მოიკრიბა უკანასკნელი ღონე და დაადგა ცხოვრების გზას. უცებ მოისმა მისი მამის ხმა, იგი ყვიროდა: «აქეთ გამოდი, აქეთ! მარვარა შეკრთა, გაიხედა იქით, საიდგანაც ხმა მოესმა და მარჯვნივ, ერთ იმ დიდს და განიერ გზაზე დაინახა დიოსკორი, რომელიც გაცოფიანებულსავეთ აქნევდა ხელებს და უყვიროდა მარვარას, რომ იგი გაყოლოდა მას უკან. მისი პირის სახე იყო დაღრეჯილი, ხალხი შეხედულობა ისეთი საშიშარი ჰქონდა, რომ მარვარა მთლად აკანკალდა და შიშისაგან ერთი სიტყვის თქმაც ვერ შესძლო.

აქ წამოდი! — წაილაპარაკა დიოსკორმა და სიჩქარით გაუდგა გზასა.

მარვარამ დაინახა, რომ მამა მისი მიდის ხრამისაკენ, და მოინდომა გაეფრთხილებია იგი, უნდოდა მამას უკან გაკიდებოდა, მაგრამ მას აღარც ხმა და აღარც ფეხები აღარ ემორჩილებოდნენ. შიშისაგან მარვარამ დახუჭა თვალები და უკრძნობლად დავარდა მიწაზე.

ამ დროს ფრიად სასიამოვნო ხმა მოესმა მარვარას. «ნუ გეშინიან» — ეუბნება ეს ხმა მას. — მარვარამ გაახილა თვალები, აიხედა ზევით და დაინახა გახსნილი ცა და იქვე ნათელი, რომელიც იკიდევან მთელს დედა-მიწაზე იფინებოდა. მარვარამ შენიშნა, რომ ამ ნათლისაგან მასზედ ჩამოდიოდა გვირგვინი, რომელიც ეკიდა ცეცხლის ხმალზე. როცა გვირგვინმა მარვარას თავამდე დაუწია, ხმალი განქრა.

დაეშვა თუ არა თავზე გვირგვანი, მარვარამ იგრძნო დიდი სიხარული. მეტის-მეტე სინარულისაგან მან აღიპყრო ხელნი ცისადმი და წამოიძახა: „დიდება შენდა, ღმერთო, მაცხოვარო ჩემო!“

შემდეგ მარვარამ უშიშრად გასწია ცხოვრების გზაზედ. მაგრამ მსვლელობის დროს მას ფეხი მოუხებდა ლიბ ქვაზე და წაიბორძიკა და რომ თავიდან გვირგვინი არ ჩამოვარდნოდა, ხელი წაავლო მასს, დაიყვირა და... გამოეღვიძა.

ისევ ის შემაწუნებელი სიბნელი და სიჩუმე, ისევ ის ტიტველი კვლები წარმოუდგენ მარვარას თავლებს გამოღვიძების შემდეგ. მაგრამ მარვარას, სასწაულებრივი სიზმრისაგან გამხნეებულს, აღარაფრის ფიქრი და შიში აღარა ჰქონდა. ჯაფრისა და მწარე ფიქრებისაგან განთავისუფლდა იგი; მარვარამ უკურო კარგად იგრძნო თავის თავი. იგი ადგა, პარზე ჯვარი გამოისახა და მხურვალედ შეევეღრა ღმერთსა.

მეფე სოლომონ-ბრძენის ზოგიერთი იბაშეპი.

დასაბამი სიბრძნისა — შიში უფლისა. უმთავრესია — სიბრძნე: მოიგე სიბრძნე და მოიპოვე მეცნიერება, ნუ დაივიწყებ, ნურცა დაუტყეებ მას, და დაგიცავს შენ. ხალხი სიბრძნე და სწავლება არაწმიდათა შეურაცყოფან.

სიბრძნითა აღშენდების სახლი და გულის ხმის ყოფითა წარუმატებელს.

სულსა ბოროტ-ხელოვანსა შინა არა შევიდეს სიბრძნე, არცა დაემკვიდროს ხორცსა შინა თანამდებსა ცოდვითასა.

მოპოვება სიბრძნისა და გონებისა ბევრად უმჯობესია, ვინემ შეძენა ოქროისა და ვერცხლისა.

ბაგენი მართალნი სწოთენიან სიბრძნესა, ხალხი ენა უსამართლოისა წარწყმდეს.

ბრძენი იშიშვის და განემოვრების ბოროტისაგან, ხალხი სულოელი ცხარობს და იმედოვნებს.

პრის ოქრო და მრავალი მარგალიტი, მაგრამ ყველაზე უძვირფასესი სამკაულია ბაგე-ბრძენთა.

ბრძენი შეილი ახარებს მამასა, ხალხი შეილი უგუფური მწუხარებაა დედისა!

ბრძენი ცოლი აღაშენებს თავის სახლსა, ხალხი სულოელი დაარღვევს მას თავისი ხელით.

დახლოებული ბრძენთათნა — თვით ბრძენი შეიქნება, ხოლო ვინც ემაგობრება სულელთა, განირყენება.

უპატიო მყოფელი მამისა და განმგდებელი დედისა თვისისა მიიღებს სირცხვილსა და ყვედრებასა. ძვირის მეტყველსა მამ სასა ანუ დედისასა და უმრტეს ლამაზარს, ხოლო გუგათვალისა მისისა რხილავს ბნელსა.

ვინც ჰპარავს თავის დედ-მამას, ის თანამოზიარეა მტარცველთა თანა.

თავის მამის დამცინეველ თვალს და დედის მორჩილების ამგდებს გამოჰკეკს ყუაფი და შესჭამენ არწივის ბარტყნი.

სულელი შეილი დამაღონებელია მამისა თვისისა და მწუხარებაა დედისა თვისისა.

ზეირგენია მოხუცებულთა შეილის-შეილნი, ხოლო დიდება შეილთა მშობელნი შათნი.

ღედა-კაცი მადლიანი აღუდგინებს დიდებასა ქმარსა, ხოლო საყდარი არს გინებისა დედა-კაცი, რომელსა სძულს სიმართლე.

ღედა-კაცი მხნე გვირგენი არის ქმრისა თვისისა, ხოლო, უპატიური — მზავსია მყრალი ძეალისა.

უმჯობესია ყოფა ყურესა შინა სართულისასა, ვიდრეღა სახლსა შინა საერთოსა დედა-კაცისათანა მაგინებელისა, უმჯობესია ცხოვრება ქვეყანასა შინა უდაბნოსა, ვიდრეღა ცხოვრება დედა-კაცისათანა ყბედისა და მრისხანისა.

სილამაზე სახისა — მატყუარია, სიმშვენეირე — ამოობაა, გარნა ცოლი ღვთის მოშიში ღირსია ქებისა.

რომელმან ჰპოვოს ცოლი კეთილი, უპოვინეს მადლი და მიუღებეს სიწყნარე უფლისა მიერ. ხოლო რომელი განაგდებს ცოლსა კეთილსა, ის ჰმორდება თავის ბედნიერებას, ხოლო ვისაცა ჰყავს შინ მემრუ შე — ის უგუხურია და არაწმიდა.

დაუსტრომელი წვეთი წვიმისა და კაპასი ცოლი — თანასწორი არიან.

ზეირგენი დიდებისა — სიჭალრეა, რომელიც არის დამდგარი მართალსაგზასა ზედა.

ნუ შეანძრევ ძველსა სამნებსა და ობოლთა აღგიღს ნუ გადასცილდები, რამეთუ მათი მფარველი ძლიერი არის, იგი გამოგესარჩლება შენ.

ნუ იქნები მტაცებელი საწყალთა და ნუ შეაწყუხებ უბედურთა, ვინაიღგან უფალი გამოესარჩლა საქმეთა მათათვის და წარიტაცებს სულ მტაცებელთა მათთასა.

ნუ განიხრახნავ ბორბტს წინააღმდეგ მართლისა, რამეთუ შეიდ გზის დაეცეს მართალი და აღდგეს, ხოლო არა წმიდანი მოუძოლორდნ ბორბტთა შინა.

ღაცა სიმართლისა და მართლ-მსაჯულებისა უმეტესად სათნო არის ღვთისათვის, ვინემ მსხვერპლი. ვინც ავიწროებს საწყალთა, ის განარისხებს შემოქმედსა მისსა; ვინც ითვალწუ ნებს მოყვასსა თვისსა, ის სცოდაფს; ვინც მოწყალეა საწყალთადმი, ის ნეტარია.

მსხვერპლი არა წმიდათა საძაველ არს წინაშე უფლისა, ხოლო ღოცვა მართალთა სათნოა მისათვის.

შორს არს უფალი უკეთურთაგან, ხოლო ღოცვასა მართლისასა ისმენს.

უმჯობესია ცოტა სიმართლითა, ვინემ მრავალი მოგება უმართლოებითა.

ხსენება მართლისა კურთხეულ იქმნების, ხოლო სახელი არა წმიდათა ბილწ იქმნების.

ბულ-სხარი კაცი სისულელეს ჩაიდნეს, გარნა კაცი, რომელიც განგებ ბორბტებს, საძულველია.

უმართლო სასწორი და საზომი საძაველია ღვთის წინაშე.

ვინც ეძიებს ბორბტსა, მას კიდევ ემთხვევა იგი. ვინც სიკეთისათვის ბორბტით უზღის, მის სახლს არ მოშორდება ბორბტება.

კეთილი სახელი უმჯობესია მრავალი სიმდიდრისა და კეთილი დიდება — უმჯობესია ვერცხლისა და ოქროისა.

რომელიც უთხრის ორმოს მოყვასსა თვისსა, თვით შთაფარდეს მას შინა და რომელიც აგორებდეს ღოღსა, აგორებდეს თავისა თვისისათვის.

ნუ ეწურები ბორბტ-კაცთა და ნუ გსურს მათთან ყოფნა; ნუ ჯავრობ ბორბტთა ზედა და ნუ რა გმურის არაწმიდათა; ნუ გიხარის, როდესაც დაეცეს მტერი შენი და ნუ მხიარულებ, როდესაც წაბორბიკდეს იგი.

შველაფერზე მეტად დაიცევ შენი გული; განაგდე შენიღგან სიცრუე და ბორბტება ენისა განაშორე შენიგან; თვალები შენი რხედებოდეს წინაშე შენსა.

მოწყალეებამ და ქემმარიტებამ არა დაგტოვოს შენ; შამოიხევე იგინი კისერსა ზედა და დასწერე იგი შენი გულის ფიცარზე.

გემინოდეს ღვთისა და მცნებანი მისი დაიცევ; რამეთუ მას შინა არის ყოველივე კაცისათვის.

სული უფლისა აღავსებს ქვეყანასა და, ვითარცა ყოელის აღვსებელმან, იცის ყოველივე სიტყვა; ამისათვის უმართლოების მთქმელი არა დაიმაღვის და ვერ განერავს ღვთის სასჯელს.

უმჯობესია მცირედი ქონება შიშითა უფლისათა, ვიდრეღა მრავალი სიმდიდრე და მასთან შფოთი. უმჯობესია ერთი თევში მწეანელი და მასთან სიყვარულობა, ვინემ დასუქებული ხარი და მასთან შურიანობა.

შეჯობესია ნამუსრევი ხმელი ჰურისა და მასთან მშვიდობა, ვიდრეღა სახლი გავსილი ცხოველებით და მასთან განხეთქილება.

როდესაც მისცე ლმერთს აღთქმა, დაუყოვნებლივ აღასრულე იგი: უმჯობესია არა აღთქმა, ვიდრე აღთქმა და არ ასრულება.

მინც ვასცემს მოწყალებას, ის ვალად სდებს უფალსა და ის მიანიჭებს მას კეთილის ყოფისათვის.

ნუ უარ ჰყოფ გაჭირებულთა დახმარებასა, ვიდრემდისშენი ხელი შემძლეა ამისა.

რომელმანც დაიკრუოს ყურნი არა სმენად უძლურისა, მასაც არ გაუფრთხვებენ.

თუ მშვიდ არს მტერი შენი, განაძლე ის; და თუ სწყურის, ასმევედ მას.

სამძულვარე აღძრავს განხეთქილებას, გარნა სიყვარული ჰფარავს ცოდვითა სრულიად.

ზოგიერთი უქმად მოლაპარაკე მოსწყლავს ვითარცა მახელი, ხოლო ენა ბრძენთა, მკურნალ არს.

წყნარი პასუხი გარე მიაქცევს რისხვასა, ხოლო შემადრწუნებელი სიტყვა აღძრავს სისასტიკეს.

პატიოსნება კაცისათვის განმორება ჩხუბისაგან, ხოლო ყოველი უფუნური მოყვარეა შფოთისა.

სულგრძელება უმჯობესია მამაცობისა და ვინც თავის თავი დაიმორჩილა, ის უძლიერესია ქალაქის ამღებზე.

სხვათა შეცდომების მოთმინებით მიიღება სწორედ დიდება კაცისა.

რომელიც დაიცვამს პირსა და ენასა თვისსა, იგი იცავს სულსა თვისსა უბედურებისაგან.

მომთმენსა კაცსა აქვს დიდი გონება, ხოლო გულფიცხი მალე გამოიჩენს სისულელეს.

ზულ-ცხარი კაცი აღძრავს უთანხმოებას, ხოლო მომთმენი დაწყნარებს ჩხუბსა.

ბევრის მოლაპარაკეს არ ასცილდების ცოდვა, ხოლო ცოტას მოლაპარაკე კეთილ-გონიერია.

შენურ კაცს მალე შეემჩნევა გულმოსულობა, ხოლო ჰკვიანი შეურაცხებას დიდხანს დაიფარავს გულში.

მისაც უყვარს ღვინის სმა, ის თავის სახლს დასტოვებს უბედურად.

მისაც უყვარს ღვინი, იგი გაღარიბდება, ხოლო რომელსაც უყვარს ღვინო და კარგი საქმელი, არ გამდიდრდება.

მისაც უყვარს ღვინო და მთვრალობა, ის უფნურია. მინც ღვინის სმაში ჰკარგავს დროს, იგი უპატიოთ დასტოვებს თავის ოჯახს.

ნუ შეუერთდები მემთვრალეთა. მის სახლშია ყვირილი? მის სახლშია კენესა, მწუხარება და ვაება? მინ არის დაჭრილი უმიზეზოთ, ვის აქვს დალურჯებული და გაწითლებული თვალები?—მათ, ვინც შინ ნიადაგ ქეიფს და ღვინის სმას ეწევიან.

მისაც მზიარული გული აქვს, იგი ყოველთვის წადიმობაშია. ხალისიანი გული პირსაც ახალისებს; ხოლო გულის მწუხარების დროს სულიც კენესი.

სასიამოვნო სიტყვა თაფლის ფიჭა არის, ტკბილია გულისათვის და სამკურნალო ძველთათვის.

ხან-დის-ხან სიცილის დროსაც კენესის გული, დასასრული სიხარულისა ხშირად მწუხარებაა.

რაც ჩრჩილია ტანისამოსისათვის და ჭია ხისათვის, ისეა მწუხარება კაცის გულისათვის.

დიდხანს აუსრულებელი მოლოდება, გულს აწუხებს, ხოლო აღსრულებული სურვილი ხე ცხოვრებისა არის.

სადამეღია ღვთის წინაშე ყოველი ამაყი გულის პატრონი, დარწმუნებული უნდა ვიყოთ, რომ იგინი არ დარჩებიან დაუსჯელად.

უმჯობესია შეხვედ ბელებ დაკარგულ მგელს, ვინემ უფნურს და სულელს.

სულელიც ჰკუიანად გეჩვენება, როდესაც გაჩუმებულია.

ნუ ვასცემ პასუხს სისულელეზე უფნურს, რომ შენც არ დავმზავსო მას.

სულელთ სიცილი ემზავება სანათების ტკიცინს ცეცხლზე.

ლამაზი ქალი, მაგრამ უკნური, ემზავება ღორს, რომელსაც ცხვირზე ოქროს ბეჭედი ჰკილია.

სიტყვანი მამბეზლარისა როგორც გემრიელი საქმელი, ისე მიიღებიან.

სადაც შეშა გამოიღვევა, ცეცხლი დაიქრობა, სადაც ჩუმი მამბეზლარი არ არიან, იქ განხეთქილება მოსპობილია.

ძალღს იჭერს ყურებით ის, ვინც თავისთვის მიდის, მაგრამ სხვის ჩხუბში ერევა.

სწორედ უროს, მჭრელი იარაღის და ნასროლი ტყვიის მზავსია ის კაცი, რომელი სიცრუეს მოწმობს თავის მოყვასზედ.

როგორც ბედურა ვაფრინდება, როგორც მერცხალი წავა თავის დროზედ, ისე ამორება კაცს უჯერო წყევა.

ნუ ზოუნავ სიმდიდრის შექმნისათვის; როგორც შეხვედავ თუ არა სიმდიდრეს, აღარ გეჩვენება: ის გამოისხამს ფრთებს და ცაში ვაფრინდება.

უმჯობესია ღარიბი, დამღვარი სიმართლეზე, ვინემ მდიდარი ცრუ ბავთა.

ნუ ვიყვარს ძილი, რომ არ ვაღარიბდე; ნიადავ გქონდეს თვალი გახელილი და ყოველთვის მძღარი იქნები პორითა.

დაუღვეწელი და მცონარე—ძმობილია მფლანგავისა. სინარბეს ორი ასული ჰყავს, რომელთაც ჰქვიან: მომეცი! მომეცი!

ზარმაცი ხელი კაცს გააღარიბებს და ბეჯითი გაამდიდრებს.

წადი და ნახე, ზარმაცო, კიანჭველა, დაუკვირდი მის მოქმედებას და ისწავლე ჭკუა.

წადი და ნახე ფუტკარი და შეიტყე, თუ როგორი შრომის მოყვარეა; ამისათვის არის ის შეყვარებული და სანაქებოა ყველასგან, თუმცა ღონით სუსტი.

ნუ ხარ თავმომწონე ხეალითა, ამისთვის რომ არ იცი, რას შობს ხეალის დღე.

ღეე გაქებდეს შენ სხვა და არა შენი პირი; სხვისი ენა და არა შენი.

ნუ უგდებ ყურს მაცდურებელი ქალის სიტყვებს, ეინაიდგან მისი პირიღგან თაფლივით ტბილი სიტყვები გამოითქმინა, მაგრამ ბოლოს გამწარდებიან, აბზინდა ბალახის მზგაესად და მკრელნი შეიქმნებიან ორ პირი დანის მზგაესად.

შველასა და ყოველიფერს აქვს თავისი დროცასა ქვეშე.

სიკვდილი მართლისა.

პონტოელი პილატეს მეუღლის წერილი თავის მეგობარ ქალისადმი.

(ლეგენდარული მოთხრობა).

კლავდია პროკულის ფუღღია გერ-სილისადმი მოკითხვა.

(დასასრული *).

ჯერ მზე კადეუ კარგად არც ვი ამოსულიყო, რომ მე ავდექი. ღამით ნანახ სანახაობისაგან. მე კადეუ ჩემ გონზე არ ვიყავი მოსული, დაჯექი თანჯარასთან, რომ ჩამესუნთქა დილის წმინდა ჭკერი, შუა ქალაქიდან ნელ-ნელა მომესმა რადცა საზარელი ხმაურობა; მომესმა ხმა წყევლისა, უსაზარლესი ალექსებელი ზღვის გუგუნზე, მე დაუგდე ყური, გული სოცრად მიცემდა, შუბლზე ციკა რფლმა დამსხა. უეცრად შევნიშნე, რომ ეს ხმაურობა თან-და-თან მიანსლავდებოდა, ბოლოს დავინახე, რომ ხალხის უთავალავი გროვა მიემუერებოდა სამსჯულოსაკენ, რომლის მანძირილას ვიბე ხალხის სიმძიმისაგან თითქო ჭკენესოდა. ან ვიციოდი, რა ამბავი იყო და ამან უფრო ძალიან შემაწუსა, მე ავიყვანე ხელში ჩემი ვაჟი, რომელიც ჩემს მასლობლად თამაშობდა, შეკეფუნე იგი და გაგიქეცი ჩემს ქმართან. მივადექი სამსჯულოს მიგნითა კარებს თუ არა, მე მომესმა გარებოდამ ხმა, მაგრამ შიგ

შესვლა ვერ გაგებდე, მხოლოდ ცოტათი ავსწიე ჯიგრის ფეკი ფარდა. რა სანახაობა წარმოუდგა ჩემს თვალს, ფუღღია! პონტი ზის თავის ტასტზე, რომელიც, რაც ვი შეძლებოდა, მშენიანად იყო გაკეთებული სწალას მძვლებისაგან. პონტი ცდილობდა, რომ მკრად დაჯექობა თავი, მაგრამ მე მის შირის სასეზე ამოვიკითხე სოცარი მძვლავრება. მას წინაშე, ხელზე გავრული, ვახვებ შემოსეულ ტან-საძმელით და გავსის-ხლიანებული შუბლით იდგა იესო ნაზარეტელი. იგი იდგა მშვიდად და შეურეკვლად, მის შირის სასეზე არ ისა-ტებოდა არც ამპარტანება და არც შაში; იგი იყო მშვიდი, როგორც უმანკება, მოწილი, როგორც კნავი, მაგრამ მასი სიმშვიდე ჩემში შაშის ჭბადავდა, რადგან ძილში მოლანდებული სიტყვები: «მომახლეთ სისხლი, რომელიც მე თქვენთვის დაჰანთხიე», კადეუ ისმოდენ ჩემს ყურებაში მის გარშემო იკრებებოდა საზარელი გროვა ხალხისა, რომელსაც მიეყვანა იგი სამსჯულოს წინაშე; ამ გროვას მიემატა პოლიციის რამდე-ნიმე მოსამსახურენი, ზოგიერთი ლევიტლები და ფარისევლები, რომელნიც შეუზოვრად იცქირებოდენ; მათ ყველა ავდილად იცნობდა, რადგან შუბლზე ჭქონდათ მიკრული ეტრატო, რომელსედაც დაწერილი იყო სჯულის ზოგიერთი სტრიქონები. ყველა ეს საშაშირი შარნი რადცა მძვლავრებით სუნთქავდენ; კაცს ეკონებოდა, რომ ჯოჯოხეთის ცეცხლის ალი გამოსტვირდა მათი თვლებიდან. მოისმოდა გაბრახებული ხალხის ვეირილი და დრინცული. დაბოლოს პილატის ბძმანებით, სახუშე ხამოკარდა.

- რას მთხრობ მე თქვენ? უთხრა მან ხალხს.
- ჩვენ გთხრობ ამ კაცის, იესო ნაზარეტელის სიკვდილს, — მიუგო ერთმა მღვდელთ-მთავარმა მთელი ხალხის სახელით. — იროდმა გამოგიგზავნა ის შენ, რათა განახენი წაუკითხო მას.
- რაში მდგომარეობს მისი დანაშაულები?
- ამ კითხვის დროს სელახლად მოისმა ვეირილი: «მან გვიწინასწარ-მეტყველა ტამრის დაქცევა, იგი უწოდებს თავის თავს ურების მეფეს, ქრისტეს, ძეს ღვთისა, იგი შეუზრც ჭყოფს მღვდელ მთავრებს, არონის ძეთა», განაცხადებდენ ლევიტლები. — «და ჯვარს ეცვას იგი!» — გაიმეორა გასელებულმა და გაბოროტებულმა ხალხმა.
- ეს საზარელი ვეირილი დღესაც ვი მიჯუჯუენებს ყურებში, და უცოდველი მსხვერპლის სასე იმ წამიდან მუდამ თვალში მესატება. პილატემ აღამაღლა ხმა, მიუბრუნდა იესოს, და მიფერებით უთხრა მას:
- მაშ შენა სარ მეფე ურიათა?

— შენ თვითონ ამბობ ამას,— მიუგო მან.

— შენ განა ქრისტე ხარ, ძე ღვთისა?

იესოს ამ კითხვაზე პასუხი არ მიუცია; ხალხში შეიქმნა საშინელი ყვირილი, მზგავსი მშვიერი გეფხვების ბრდღვივისა, — «მოკვები მკ ზეენ, ჯვარზე ავკი ივი!»

პილატემ, როგორც იყო დახრმა ისინი და უთხრა მათ: «მე არაკითარამე ბრალს არა ვბრებ ამ კაცში და მინდა განკითხვისუფლო ივი!»

— მოკვები კვ ზეენ, ჯვარს ავკი ივი!

მე ველარ შეესძელი მეტი: დაუძახე მოსამსახურეს და გავგზავნი ივი ჰემს ქმართან და ესთხოვე, რომ ერთს წამს კენახე. პილატემ მამინვე მიატოვა სამსახულო და მოვიდა ჰემთან, მე დავიხრქე მის წინ და უთხარი:

— გაუიცებ ყოველივეს, რაც კი ძვირფასია და წმინდაა შენთვის და ამ ბავშვს, რომელიც საღმრთო წინდია ჰგენი შეერთებისა, ნუ გავრევი ამ მართალი კაცის სიკვდილში, ივი მზგავსია უკვდავი ღმერთებისა; მე განახე ივი წუსელის სასწაულებრივ სიზმარში, ივი იყო შემოსილი ღვთაებრივი დიდებით; ივი ამსახულებდა ხალხს, რომელიც კრთოდა მის წინაშე, და უბედურთა აზრდით შორას, რომელიც ჰგარდნილნი იყვნენ უძირო აღში, მე ვიცანი ისინი, რომელიც დღეს ითხოვენ ამ მართალი კაცის სიკვდილს, ფრთხილად იყავ და არ გაბედო შეასო მას ხელი. ოჰ! მერწმუნე მე, რომ ერთი წვეთი ამის სისხლისა საუგუნოდ აღბეჭდს შენს დასჯას.

— ყოველივე ის, რაც კი სდება, მე თვითონ მორცებს, მომიგო პილატემ, მაგრამ მე რა შემიძლია? რომის ქვეითი ჯარი ძალიან მტირვა და იმათი ძალა ვეანაფერს ვერ გაწეობს წინაღმდეგ ამ ხალხისა. უბედურება მოკვლის ჰგენც და ეს სამსახულოც კმზგავსება კვმენდის ტამარს, სადაც მისგან მოკვლის არა მართლმსახულებს, არამედ შურისძიებს. მაგრამ დამშვიდდი, კლავდია; წადი ბაღში, იმერადინე ჰგენს შეილთან, შენ ამისთანა საზარელი სინახავების ატანა არ შეგიძლია. — სიტქვა ეს სიტყვები და წავიდა პილატე.

დავრჩი მარტო და მივეცი გამოუთქმელს მწუნარებას. სამსახულოს წინ გაუნათლებელი ხალხის გროვა და მხედრები დასტინოდენ იესოს, და შეურაცხყოფდენ მას. ხალხი თანდათან ბრახდებოდა, იესო კი შეუფოთებლად ითმენდა ყოველივე შეურაცხებას. პილატე დაფიქრებული დაბრუნდა და დახვდა დასახლოებულს ზედა მაროლ-მსახულებისას. გამოხნდა პილატე თუ არა, ხალხმა ხელახლავ დაწეო უარესი ყვირილი: სიკვდილი! სიკვდილი მაგას? ხალხს ჰგულებსა მებრ, მმართველი პასეჰის დღესასწაულზე განთავისუფლებდა სოღმე ერთ რო.

მელიძე მათვანს, რომელთაც გადაწვეტილი ჰქონდათ სიკვდილით დასჯა, ნიშნად კეთილმოქმედებისა და მრწალებს; მაგრამ ამ შემთხვევაში მინც საჭირო იყო ხალხის კითხვა, თუ რომელს განთავისუფლებდა თვითონ ხალხი. პილატეს ეგონა, რომ ამით დაიფარავდა იესოს და ხმა მღლა უთხრა ხალხს:

— რომელი განკითხვისუფლო სადღესასწაულოთ ბარბა, თუ იესო, ქრისტედ წოდებული?

— ბარბა განთავისუფლე, დაიფერას გროვამ.

ბარბა იყო ქურდი და კაცის მკვლეელი, რომელსაც ყველა მახლობელი ადგილების მკვიდრნი იცნობდენ როგორც ცუდ კაცს.

პილატემ ხელახლა ჰკითხა ხალხს: რა უფო მე იესო ნაზარეტელს? —

ჯვარს ეცვას.

— კარგი, მაგრამ რა ცუდი საქმე ჩაიდინა მან?

მეტი მეტი სიბრახისაგან გატაცებულმა გროვამ გაიმეორა: «ჯვარს ეცვას!»

პილატემ არ იცოდა, რა ექნა და თავი ჩაღუნა. ხალხის გროვის სიბრახემ თანდათან იმატა. არც ცირკის დიდს სმაურობას და არც მოკვანზე გამათობას არასდროს არ მოუხდენია ჰემს მსმენელობაზე ასეთი ზედმოქმედება. ყველა კუთხეში ხალხი მღვკვარება, მხოლოდ მშვიდობიანობა ისტებოდა მსხვერპლის შობლზე. ვერც შეურაცხება, ვერც წვალება, ვერც სამარცხვინო და შეძწუნებელი სიკვდილის მოახლოება ვერ აჩენდენ ნაზარეტელის ცის უბრწვინვალეს სასეზე მწუნარებას და რამე შეშოფოტებას. ის თვალები, რომელთაც დაუბრუნეს სიცოცხლე იერიროვის ქალს, მიქცეული იყო მის მწვალებლებზე; ამ თვალებში ისტებოდა მშვიდობა და სიყვარული. უბეჭვლია, რომ იგი სწუნდა, მაგრამ სწუნდა სინახულით, და მისი სული, როგორც ეტუობოდა, მიფრინავდა უხილავ ტანტებთადმი, როგორც წმიდა აღი წმიდა მსხვერპლისა. სამსახულო სასე იყო ხალხით. ჰემი მეუღლე ისე დაიღალა და შეშინდა, რომ უნებლიეთ დაემოხრია ხალხის სურვილს. ოჰ, საუგუნოდ დამღუბელო საათო! პილატე ადგა; ეჭვი და სასიკვდილე განცდიერება ისტებოდენ მის შირის სასეზე; მან დაისკვალა წყალში ხელები და წმომსიტქვა: «მე დამნაშავე არავარ ამ მართლის კაცის სიკვდილში.

— მაგის სისხლი ჰგენს და ჰგენი შეიღების თავზე! — დრტვინავდა უცნური ხალხი და ირკოდა იესოს გარეშე, გაბრახებულმა მესმძლებმა წაიფანეს იესო. მე თვალთ ვავყოფე მსხვერპლს, რომელიც მიჭყვადია დასაკლავად... უნებ თვალები დამიბნედა, მუნსლები მო-

მედროვენი და ჩემი გულის ცემა მანიშნებდა, რომ ჩემი სინტონსული უკანასკნელ წერტილამდის იყო მისული... როცა გონზე მოკვიდი, ვნახე, რომ ჩემი მოსამსახურე ქალებს ვეკვივებ ხელში; ფანჯარას მხედობლად, რომელიც სამსახურლოს ეზოსაკენ იყო. მე გაუახუდე და დავინახე ახალი კვლები დაქტეული სისხლისა. «აქ შალტითა სტუმეს ნაზარეველს», — მითხრა ერთმა ტყვე ქალმა. — «იქ ვი მას თავზე დადგეს კელის გვირგვინი», — მიმიგო მეორემ. — «საღდათები დასტინადენ მას, უდახადენ ურიათა მეფეს და სტემდენ მას უბებში; ესლა ის სულს უტეპებს», სთქვა მესამემ.

ეს საიტყვება, სწმინდის მსგავსად, გმიწავადენ ჩემს გულს. საზარელა ბოროტ-მოქმედების დაწვენილებითა ამბები ვიდევ უფრო აოჩქვებდენ ჩემს მწუხარებას; ჩემი გულის წუხილით ვგვძნობდი მე, რომ ამ უბედურა დღის მოქმედებათა შორის იყო რამე ანაჩვეულებრივი. ეს თითქო ისეთივე შავი სამხსიოთ იყო დაფარული, როგორც ჩემი გული, კვებურთელა დრუბლები, რომელთაც სამიშაო სასე ქჭონდათ, ეკადენ მიწის ზემოდ და იმათგან გამომდინარედა მოყვითალო ელვან; ქალაქი, რომელშიაც დღით დღი ხმაურობა იყო, მოწყენილი და დამუნჯებული იყო, თითქო საკვდილს გადაუფარებია მისთვის თავისა შავი ფეტვიანი.

გამოუთქმელი მიშინაგან მე ერთს ადგილს ვიფიქრებოდი. ჩემი შვილი გულში მყარდა ჩაგრული და კვლადი, მაგრამ ჩას ვკლადი, მე თვითონ არ ვიცი. დღის მენსე სათზე დბნულდა, მიწის საფარის რეკამ შეამძრია დედა მიწა, უკვილადვე თრთლდა: უკვილადვე ეს აფიქრებოდა ვადა, რომ ქვეყნა დაიქტევა. უფროდ მე დაეცო მიწისე. ამ დროს ერთი ჩემი მოსამსახურე ქალი, უჩინადა, შემოვიდა ოთახში, გვიკითხებოდა, განცვიფრებული, თვალბ აჩუელი, და დაივიჩნა: «დადგა უკანასკნელი დღე! დმერთი გვატეობიებს ამას სასწაულებით; ცადჩას ვრეთ-სამბოელი, რომელიც იფარავდა წმიდა წმიდათას, ვაირო რწ ნაწილად; ვაი ამ წმიდა ადგილს! ლაშარავობენ, რომ სასაფლავნი გახსნილან, და ბეკს უხადავს ადგომილნი მართალნი, იერუსალიმში დაღუპულნი, წინასწარ-მეტყველნი და მღვდლები, ზაქარიადგან დწყებულნი, რომელიც იქმნა მკელულ ტამარსა და სამსხვერპლს შუა, იეჰოაძის, რომელიც წინასწარმეტყველებდა საინას დაღუპვას. მიწალებულნი გვანარებენ ჩვენ ღვთის-წურობას! სასჯელი ღვთისა ელვასედაც უფრო ჩქარა ვრცელდება». ამ საიტყვების დროს ვიგრძენე, რომ გონება მეკარებოდა. მე მაშინვე ავდექა, და მღვდის-მღირობით გავკვი ვიბეხე. იქ შევხდი მე ასის თავს, რომელიც მოხარული იყო და

იხლას წვალებაში; ეს ასის თავი იყო ჯარის ვრცად ნამოფი. ამ ვრცე უფრო გულ მაგარი და უშიშარი მხელადლა იქნებოდა ვინმე. მაგრამ იგიც ძალიან შეწუხებული იყო და ეტეობდა, რომ სინანულში იყო. მე მიხდოდა გამოვიკითხა რამე მისთვის, მაგრამ მან ვანიჩა ჩემს სახდოკეს, და იძულებდა უგრძობლად: «ის, ვინც მოკვლით, იყო ქეშმარიტი მე ღვთისა».

მე შევედი დიდ ზალაში. იქ აჯდა პილატი, რომელსაც შირზე ხელბა ქჭონდა მიფარებული; როცა მე შევედი, გამოხედა და სასოწარკვეთილებაში მეფობა სთქვა: «აქ, რატომ შეინ ჩხევა არ დავიჯერე მე, ვლავდა? რატომ არ დავიფარე ის ბძმინი, თუნდაც ამისთვის ჩემი სიხსლი დამენთხას! ჩემი საზინდარი გული ვერ იგრძნობს აწი მოსუერებას». ამ საიტყვებზედ პილატისთვის მე შახეა არ მიმიღია და ვერც ნუგეშის მიცემა გაკვიდე. სინამდის შეარყევა ხელმე ხან-დის-ხან ქუხალი, რომელიც მოასმელა ეზოს თავზე. ასეთი ქუხილის დროს ვილდა მოსუტებული განჩრდა ჩვენი სადგომის შემოსავლთან. ის მოყვალთ ჩვენთან; იგი თვალ-ცრემლიანი დავარდა ჩემი მუდლას ფეხთა წინაშე. «ჩემი სასული არის ილსებ არმითიელი; მე მოკვიდი თქვენთან და გთხროთ თქვენ, რათა ნება მიბოძოთ, რომ იხლას გვაძი გარდამოვხსნას ჯვარადგან და დაქმარხო ჩემს საყუთარს ბადში.

— წილე, მიუგო პილატი და არც ვი შეუხედავს. მოსუტებული წავიდა. მე დავინახე, რომ ამ მოსუტებულს შეუერთდა გროვა ქალებისა, რომელთაც ეცათ გრძელი სამოსები და რომელნიც ელადებოდნენ მოსუტებულს დეკეფანთან.

ასე გათავდა ეს ბოროტი დღე. იხლას დასაფლავეს სასაფლავოში, რომელიც გამოტრეილი იყო კლდეში; გამოქვბულის შესავალში დაყენებულ იქმნა მტველები. მაგრამ, ფულვან! მესამე დღეს, დიდებით და მღვიით გაბწყენებული იგი იდგა სასაფლავს თავზე! იგი აღსდგა, აღასწულა თავის ნაწინასწარ-მეტყველები და საკვდილზე გამაჩქვებული, ეჩვენა თავის მოწაფეებს, თავის მეტობებს, და ბოლოს სალხის დიდ ძალ კრებას. ასე მოწმობენ მასზე მისი მოწაფეები და ამას ამტვიცებენ თავისი სისხლით, რომელსაც ისინი ანთხევენ უფალი იხლასთვის თავადების და მსაჯულების ტასტთა წინაშე. მაგრამ მასზე უფრო ნათლად და საწმინდოდ მოწმობს თვით მისი სწავლა, რომელიც ჩაბარებული აქვს ტიბოქელ რამდენიმე მეთევზათ. ეს სწავლა თითქმის მთელს იმპერიაში გავრცელდა. ეს უბრალო, მოჩინილი და უცნობი მეთევზენი უფროდ შეიქმნენ მტვერ-მეტყველნი და მამარნი; ახალი საწმინდოება იხდებდა, როგორც ჩრდი-

ლოკანი სე, რომლის მდღიანი ძირი ერთ დროს და-
ფარავს რომელითა საწმუნოების დიდების ყველა სახელს.

ამ უბედური შემთხვევის შემდეგ ჩემს ქმარს არა
ფერში არა აქვს სერი; ამ მოქმედებისათვის ამხილა
იგი სენატმა და თვით ტიუვერში. მეორეს მხრით იგი
უფრო შეიძულეს ურბიბმა, რომელთა უკანონო სურვი-
ლი მან აღასრულა. მისი სიტყვებზე არის საწმილავი და
წვალება... მე ესლა კიდევ უფრო გაკმარტოვადი: სალომია
და სემიდა დღეს შიშით მიტყქნიან მე როგორც მათი
საყვარელი უფლის მდეგელის და გამრჩეველის ცოლს,
რადგან ისინი დღეს მოწაფენი არიან მასი, რომელმაც
აღადგინა სემიდა. თუმცა ისინი ესლაც კეთილი არიან,
მაგრამ როგორც ვი დამინახე, რადგან შიშით მიტყქ-
ნიან და მეც ამიტომ დაგანებე თავი მათთან საიარულს.
მარტოობის დროს უფრადლებით ვადეგნებდი თავს
იესოს სწავლა-მოდლებას, რომელიც გარდმომცა მე სა-
ლომია: და რომელიც მე დაწვწერე. ოჲ, ჩემო მეგობ-
რებო!

რა არის ჩვენი ქურუმების სიბრძნე ამ სწავლასთან
შედაკებით, ეს სწავლა მხოლოდ ღმერთს შეეძლო გად-
მოეცა! ამ ბრძნულ სიტყვებში გამოსტყურეს მშვიდობა
და მოწყვლება! ჩემს ერთად ერთ ნუგეშს შეადგენს ამ
სიტყვების კითხვა.

რამდენიმე თვის შემდეგ ჰონტის ჩამოართვეს
მთავრობა, ჩვენ დაგებრუნდით ეკრძაში და უნუ-
გემოდ დავეხეტებოდით ერთი ქალაქიდან მეორეში,

მე გავიქვი პილატეს (კაინის ცოლი, ამბობენ ურბი-
ბი, თან გაჰყვა თავის გაგდებულ მეუღლეს). მაგრამ რა
იყო ჩემი ცხოვრება მასთან? მეგობრობა და მეუღლური
ერთი ერთმანეთისადმი რწმენა აღარ არსებობდა ჩვენ
შორის. იგი სედავდა ჩემში მოწამეს, თავის დამნაშა-
ლის ცხოველ მოგონებას; მე ვხედავდა ჩვენ შორის გა-
სისხლიანებულ ჯვარს, რომელზედაც ჩემმა მეუღლემ
უკანონო მსაჯულმა, მიჰკვდა უდანაშაულო და მართალი. მე
ვერ გებედავ მის შესედავს. მისი სმა, რომელმაც წამოაქვით
განხილება, აწულებს ჩემს გულს, და როცა, ზურის ჭამის
შემდეგ, ის ხელს იბანს, მე მგონია, რომ ხელს ჭეოფის
არა წმიდა წყალში, არამედ ადულებულს სისხლში, რომ-
ლის კვლი არ გჭჭრება არას დროს. ერთხელ მე მინ-
დოდა მეჩნია ჩემი მეუღლისათვის, რომ მას მოენახებია
ეს ცოდვა, მაგრამ მე არა დროს არ დამავიწუდება

ის უიძღლო სიტყვები, რომელიც წამოასთქვა ერთ დროს
მისმა პირმა. მალე ჩემი საყვარელი შვილი მოკვდა; მე
არ მიტირია იგი... ბედნიერია იგი, რომ მოკვდა; ნეტარ
არს ის, რადგან განთავისუფლდა წყევლისაგან, რომელიც
ჩვენ კვდევინდა; იმან მოიშორა თავიდან საოცარი ტვირ-
თი, თავის მამის სახელა! უბედურება თითქო ყველგან თან
დაგვდევდა ჩვენ, რადგან ქრისტიანები ყველგან იყვნენ;
აქაც ვი, ამ კვლურ მხარეში, სადაც ჩვენ ვიფარავდით თავს,
მეტის-მეტა ზიზღით იხსენიებენ ჩემი მეუღლის სა-
ხელს!..

მე გავიგე, რომ მოციქულნი, როცა ერთი ერთმან-
ერთს ეთხოვებოდნენ სახარების საქადგებლად წასვლის წინ,
მათ თავის საწმუნოების განმარტებაში შეიტანეს შემდეგი
შუნი საყოფელი სიტყვები: «იგი ეწამა პონტოელი
პილატის დროს». საშიშარი წყევალ, რომელსაც გამოეკ-
რებენ საუფროები: «ჯვარს ცუვა პონტოელი პილატის
დროს!»

მშვიდობით, ფუღვია; გებრალბოდე მე; შეგაწიოს
მართლ-მსაჯული ღმერთი, რათა მან მოგანიჭოს შენ
უყვარელი ბედნიერება, რომელიც ჩვენ ერთ დროს ერთი-
ერთმანეთისათვის გვსურდა *).

* სალონის ზეპირ გარდმოცემა მოგვითხრობს, რომ პი-
ლატემ იუდას მზგავსად დაჰკარგა სასოება ღვთის მოწყვლებაზე
და თავი მოიკლაო. ხოლო მისი მეუღლე გაქრისტიანდა. ეკლე-
სიამ შერაცხა ის წმიდანების რიცხვში.

შინაარსი: საქართველოს საქსარსოსის ეკვლე-
სიების და მონასტრების დათვალიერება მისი მალა
ყოვლად უსამღვდელოების მთავარებისკომისის, სა-
ქართველოს ექსარსოსის პალატისაგან. — იმერეთის
სამღვდელოების წამომადგენელთა კრება ქ. ქუთაისში.
— «მწემისი»-ს კორრესპონდენცია სოფ. სევიდამ. —
სხალი ამბები და შენიშვნები. — სიტყვა, ექსარსოსის
მთავარ-ეპისკოპოსის პალატისა ამდღების დღეს. —
მოწამე საწმუნოებისათვის. — მიუე სოლომონ ბრძენის
იტაკები. — სიკვდილი მართლისა.